

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15.08.2018, sp. zn. 8 Tdo 266/2017, ECLI:CZ:NS:2018:8.TDO.266.2017.1

Číslo: 23/2020

Právní věta:

Za přečin neoprávněného přístupu k počítačovému systému a nosiči informací podle § 230 odst. 2 písm. c) tr. zákoníku lze považovat jednání spočívající ve vyhotovení takové nepravdivé informace, která se stane obsahem datové zprávy a je zaslána jako příjemci jiné osobě do jí zpřístupněné datové schránky, neboť má povahu padělaného elektronického dokumentu. Jde o falšování údajů souvisejících s počítačovým systémem, které představuje obdobu padělání listin (nejen veřejných).

U datové zprávy je třeba považovat za data uložená v počítačovém systému nejen vlastní odesílaný text obsažený v datové zprávě, ale veškeré informace, které se v rámci datové zprávy přepravují a doručují do datové schránky, a tedy i informaci, která je zřejmá z tzv. detailu zprávy (tzv. kontejneru, obálky).

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 15.08.2018

Spisová značka: 8 Tdo 266/2017

Číslo rozhodnutí: 23

Číslo sešitu: 5

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Neoprávněný přístup k počítačovému systému a nosiči informací

Předpisy: § 230 odst. 2 písm. c) tr. zákoníku

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud podle § 265j tr. ř. zamítl dovolání obviněné R. H. podané proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 26. 10. 2016, sp. zn. 44 To 385/2016, jako odvolacího soudu v trestní věci vedené u Obvodního soudu pro Prahu 1 pod sp. zn. 8 T 7/2016.

I. Rozhodnutí soudů nižších stupňů

1. Rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 14. 7. 2016, sp. zn. 8 T 7/2016, byla obviněná R. H. uznána vinnou přečinem neoprávněného přístupu k počítačovému systému a nosiči informací podle § 230 odst. 2 písm. c) tr. zákoníku, kterého se dopustila skutkem popsáním tak, že v době od 1. 3. 2014 do 31. 3. 2014 na blíže nezjištěném místě zneužila datovou schránku, přidělenou k užívání

obchodní společnosti A. I. C., s. r. o., se sídlem v P. (dále jen „společnost A. I. C.“ nebo „poškozená“), k níž na základě uzavřené smlouvy o poskytnutí poradenství ze dne 21. 12. 2012 získala od P. V., jednatelky uvedené společnosti, přístup, a to tím, že ji neoprávněně užila k elektronické komunikaci se svojí datovou schránkou, přičemž z datové schránky patřící společnosti A. I. C. zaslala do své datové schránky dokumenty o uznání dluhu za práce vyfakturované obviněnou, které jí P. V. jako jednatelka společnosti A. I. C. odmítla uhradit jako nedůvodné, jelikož podle P. V. nebyly vyžádány ani provedeny, a dále obviněná odeslala z datové schránky patřící společnosti A. I. C. do své datové schránky další dokumenty, a to opětovně uznání dluhu a ukončení smlouvy, přičemž všechny zmíněné dokumenty obviněná sama vytvořila, vložila do počítačového systému a podepsala je jménem P. V.

2. Za uvedený přečin byla obviněná odsouzena podle § 230 odst. 2 tr. zákoníku k trestu odnětí svobody v trvání 6 měsíců, jehož výkon jí byl podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 tr. zákoníku podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání 1 roku.

3. O odvoláních obviněné a státní zástupkyně podaných proti citovanému rozsudku rozhodl Městský soud v Praze usnesením ze dne 26. 10. 2016, sp. zn. 44 To 385/2016, tak, že podle § 256 tr. ř. zamítl obě odvolání.

II. Dovolání obviněné

4. Proti tomuto usnesení odvolacího soudu podala obviněná R. H. prostřednictvím svého obhájce s odkazem na důvody podle § 265b odst. 1 písm. g) a l) tr. ř. dovolání, v němž vytkla, že soudy nižších stupňů nesprávně právně kvalifikovaly její jednání jako přečin neoprávněného přístupu k počítačovému systému a nosiči informací podle § 230 odst. 2 písm. c) tr. zákoníku a nebraly dostatečně na vědomí ustanovení § 12 odst. 2 tr. zákoníku.

5. V dovolání obviněná zdůraznila, že skutek popsáný v rozsudku soudu prvního stupně není možné podřadit pod zákonné znaky přečinu neoprávněného přístupu k počítačovému systému a nosiči informací podle § 230 odst. 2 písm. c) tr. zákoníku, za nějž obviněná považuje získání přístupu k počítačovému systému, který v rozsahu vlastníka datové schránky obdržela z pověření P. V., a padělání či pozměnění dat uložených v počítačovém systému. Obviněná však nepadělala ani nepozměnila žádná data v počítačovém systému, natož aby tak činila v úmyslu vydávat je za pravá, a jak i soudy dovodily, data nebyla nikde použita. Ostatně tak ani učinit nemohla, neboť žádná data nebyla uložena v počítačovém systému. Jednání obviněné spočívalo pouze v tom, že vytvořila s vědomím jednatelky společnosti A. I. C. listiny vztahující se k řešení závazků ze smlouvy o poskytování poradenství, které odeslala P. V. e-mailem dne 6. 3. 2014 k odsouhlasení a které byly následně odeslány z datové schránky poškozené do datové schránky obviněné, avšak nikoliv obviněnou. Jestliže soudy dospěly k závěru, že obviněná vytvořila dokumenty, ale nikdy je neužila ani nevydávala za pravé a nikdo podle nich nejednal, pak zcela chybí úmysl obviněné k padělání dat a k tomu, aby data byla považována za pravá.

6. Z výsledků provedeného dokazování podle obviněné nevyplývá, že by manipulovala s datovou schránkou poškozené nebo že by ji použila k odeslání nepravých dokumentů, a proto zde obviněná spatřuje extrémní rozpor s provedenými důkazy a porušení zásad spravedlivého procesu, protože skutková zjištění postrádají podklad k závěru, že to byla obviněná, kdo odeslal dokumenty prostřednictvím datové schránky, neboť k této okolnosti nebyl proveden žádný důkaz (např. o době či připojení do datové schránky poškozené). V přímém rozporu s výpovědí jednatelky P. V. je to, že obviněná byla jedinou osobou s přístupem do datové schránky, protože P. V. sama uvedla, že heslo k datové schránce měl i její nynější manžel D. V. a od 25. 4. 2014 také svědek D. P.

7. Odvolacímu soudu obviněná vytkla jím učiněný nepravdivý závěr, že použila datovou schránku

poškozené k zaslání dokumentů, jejichž obsah neodpovídal realitě, a snažila se vyvolat mylný dojem o souhlasu jednatelky. Naopak, obviněná neodesílala za jednatelku P. V. žádnou datovou zprávu o uznání dluhu, ale musela tak učinit jednatelka či jiná pověřená osoba, přičemž jednatelka znala obsah dokumentu - uznání dluhu z e-mailové korespondence, o čemž svědčí i to, že předložila k trestnímu oznámení snímky obrazovky dokumentů odeslaných datovou zprávou, na nichž jsou zobrazeny údaje o autorovi, čase vytvoření a číslu datové zprávy, kterou byl dokument vytvořen. Soud prvního stupně provedl tyto důkazy, ale nehodnotil je, ač jejich obsah svědčí o tom, že nedošlo k žádnému padělání a ani k němu nemohlo dojít. Obviněná brojila proti těmto závěrům ve svém odvolání i požadavkem na zpracování znaleckého posudku z oboru kybernetiky, který měl objasnit, že se jednatelka poškozené či jiná jí pověřená osoba seznámila s listinami zaslány z datové schránky poškozené do datové schránky obviněné dne 7. 3. 2014 a dne 28. 3. 2014 přibližně během jedné hodiny po jejich dodání (dne 7. 3. 2014 dodáno v 18:47:27 hod. a dne 28. 3. 2014 doručeno v 16:16:47 hod.). Odvolací soud nevyhověl požadavku obviněné, přestože na fotografiích předložených poškozenou jsou patrné datum a čas jejich vytvoření (dne 7. 3. 2014 v 19:44:59 hod. a dne 28. 3. 2014 v 16:45:19 hod.). U souborů zasílaných datovou schránkou platí, že se v jejich souborových vlastnostech uloží jako datum a čas údaj, kdy si je osoba, která s nimi nakládá, otevře či uloží ve svém počítači, tedy nikoliv údaj, kdy byly či měly být vytvořeny. Odvolací soud však neopodstatněně nebral v úvahu tyto námitky a považoval je za neadekvátní.

8. V uvedeném nesprávném postupu obviněná spatřovala existenci dovolacích důvodů podle § 265b odst. 1 písm. g) a l) tr. ř., protože hmotněprávní posouzení skutku neodpovídá skutkovému stavu zjištěnému soudem prvního stupně především v tom, že jednatelka poškozené P. V. věděla o dokumentech.

9. Jak dále obviněná konstatovala, nechala zpracovat znalecký posudek u Ing. R. B., soudního znalce z oboru kybernetika a kriminalistika (který by měl být Nejvyššímu soudu předložen ve lhůtě jednoho měsíce, což se však nestalo), z jehož předběžných závěrů vyplývá oprávněnost námítka obviněné k vlastnostem dokumentů zobrazených v počítači u poškozené, které pochází právě z datových zpráv odeslaných z datové schránky poškozené do datové schránky obviněné, tj. že z vlastností zobrazených souborů je patrný den i čas, kdy se jednatelka poškozené či jí zmocněná osoba skutečně seznámila s dokumenty, tedy že to bylo ve stejný den (dne 7. 3. 2014 v 19:44:59 hod. a dne 28. 3. 2014 v 16:45:19 hod.).

10. Pro případ, že by i přes uvedené námitky Nejvyšší soud shledal skutkové i právní závěry o naplnění znaků posuzovaného přečinu správnými, obviněná namítla, že nadále trvá pochybnost o tom, jak posoudit úkon spočívající v odeslání dokumentu z datové schránky poškozené. Jednatelka poškozené totiž neoprávněně předala obviněné své přístupové údaje k datové schránce, čímž sama znemožnila identifikaci osoby, která se přihlásí do schránky a odešle dokument. Nezákonnost postupu jednatelky, k němuž soud nepřihlédl, má podle obviněné vyplývat z ustanovení § 8 zákona č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, ve znění pozdějších předpisů (dále též jen „zákon č. 300/2008 Sb.“). Jestliže jednatelka předala obviněné vědomě a z vlastního popudu přístupové údaje k obsluze datové schránky poškozené, pak obviněná mohla vykonávat všechna práva osoby oprávněné k přístupu do datové schránky poškozené ve smyslu zákona č. 300/2008 Sb. Pokud soudy bezdůvodně ignorovaly tuto skutečnost, jde z jejich strany o jiné nesprávné hmotněprávní posouzení ve vztahu k padělání či pozměňování dat v počítačovém systému, neboť obviněná by pak vytvářela mylný dojem o obsahu či podpisu dokumentů pouze ve vztahu k sobě samé, což je bez právního významu pro naplnění znaků přečinu podle § 230 odst. 2 písm. c) tr. zákoníku.

11. Obviněná zaměřila své výhrady i proti nedostatečnému posouzení škodlivosti činu, který je jí kladen za vinu, ve smyslu zásady uvedené v § 12 odst. 2 tr. zákoníku, protože v jejím případě postačí uplatnění odpovědnosti podle jiného právního předpisu, např. stavovského předpisu nebo zákona o

přestupcích. Vzhledem k tomu, že soudy obou stupňů svými rozhodnutími způsobily nepřipustnou kriminalizaci závazkového vztahu a z něj vyplývajících práv a povinností, obviněná odkázala na stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 30. 1. 2013, sp. zn. [Tpjn 301/2012](#). Jestliže soudy obou stupňů daly přednost řešení případného porušení práv z obligačního vztahu mezi obviněnou a poškozenou prostředky trestního práva, aniž by řádně zdůvodnily nemožnost použití jiných prostředků k ochraně práv poškozené, pak je takový jejich postup v rozporu s uvedeným principem užití trestního práva jako ultima ratio.

12. V závěru svého dovolání obviněná navrhl, aby Nejvyšší soud v celém rozsahu zrušil rozhodnutí napadená dovoláním a aby věc přikázal Obvodnímu soudu pro Prahu 1 k dalšímu projednání.

III. Vyjádření státního zástupce k dovolání

13. Státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství ve vyjádření k dovolání obviněné R. H. považuje právní kvalifikaci skutku s odkazem na odůvodnění přezkoumávaných rozhodnutí za správnou. Podstatnými shledal tři okolnosti, které však již vyhodnotil odvolací soud v napadeném unesení, kde vysvětlil, že obviněná odeslala z datové schránky poškozené dokumenty podepsané jednatelkou P. V., ačkoliv je jednatelka nedešlala z této schránky ani je nepodepsala. První okolností, kterou státní zástupce zdůraznil, je to, co se rozumí paděláním, tj. úplné vyhotovení nepravých dat, která mají vyvolat dojem, že jsou pravá, přičemž právě taková nepravá data vložila dovoatelka do systému datových schránek, který je počítačovým systémem. Pokud jde o druhou okolnost, trestné je zde již padělaní dat, aniž by se požadovalo, aby pachatel užil padělaných dat k uvedení nějaké osoby v omyl, neboť smyslem provedeného padělaní je, aby byla padělaná data považována za pravá (užití padělaných dat by bylo trestné až podle § 230 odst. 4 tr. zákoníku, pokud by se ho pachatel dopustil za určitých okolností nebo by vedlo k tam uvedeným následkům). Ve vztahu k třetí okolnosti týkající se rozsahu oprávnění obviněné k nakládání s datovou schránkou poškozené platí, že obviněná vycházela z toho, jako kdyby jí poškozená faktickým umožněním přístupu do své datové schránky předala všechna práva, která měla jednatelka P. V. k této datové schránce, což však nebylo prokázáno. Státní zástupce rozvedl vlastní teorii tzv. „datového dvojníka“, za něhož se obviněná v důsledku lehkovážného chování jednatelky P. V. považovala, ovšem úkony takového „datového dvojníka“ nelze bez dalšího považovat za úkony poškozené, a tedy dokumenty jevící se podle datové schránky jako úkony poškozené ve skutečnosti nebyly jejími úkony. Pro správnost použité právní kvalifikace nebylo rozhodné, aby padělanými dokumenty obviněná uváděla někoho v omyl, ale postačovalo, že cílem padělaní bylo vytvoření dokumentu, který by se jevil jako pravý. Z uvedených důvodů státní zástupce nepokládá okolnosti, které obviněná zdůrazňuje v dovolání, za důležité pro posouzení správnosti použité právní kvalifikace.

14. Za nedůvodné označil státní zástupce i výhrady obviněné ohledně zásady podle § 12 odst. 2 tr. zákoníku. V činu kladeném obviněné za vinu státní zástupce neshledal žádné výjimečné znaky, které by snižovaly jeho škodlivost, ale naopak pro jeho škodlivost svědčilo zejména to, že padělaný dokument obsahoval údaje, které by mohly být v budoucnu využitelné ve prospěch dovoatelky a v neprospěch poškozené, když obviněná zneužila důvěry jednatelky poškozené.

15. Na základě uvedeného státní zástupce navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl dovolání obviněné, neboť jde o dovolání zjevně neopodstatněné.

IV. Posouzení důvodnosti dovolání

16. Nejvyšší soud po přezkoumání věci podle § 265i odst. 3 tr. ř. dospěl k těmto závěrům.

17. Obviněná R. H. vytýkala v souladu s důvodem dovolání podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. nedostatky vztahující se k právnímu posouzení činu kladenému jí za vinu, jejichž důvodnost mohl

dovolací soud posuzovat z věcného hlediska. Současně však tvrdila existenci okolností, které nevyplývaly ze skutkových zjištění, a brojila i proti neprovedení navrhovaného důkazu, čímž nedostála formálním požadavkům citovaného ustanovení, neboť požadovala, aby Nejvyšší soud přezkoumával a hodnotil správnost a úplnost skutkových zjištění, na nichž je založeno napadené rozhodnutí, a prověřoval úplnost provedení dokazování (šlo tedy o požadavky vycházející z ustanovení § 2 odst. 5, 6 tr. ř.), což nekoresponduje s uvedeným, ale ani žádným jiným důvodem dovolání podle § 265b tr. ř.

18. Ve vztahu k nedostatkům vytýkaným obviněnou proti skutkovým zjištěním je třeba zdůraznit, že obviněná si vytvořila vlastní a odlišnou verzi průběhu skutkového děje, než který na základě výsledků provedení dokazování soudy zjistily a který byl popsán ve výroku o vině v rozsudku soudu prvního stupně. Obviněná totiž tvrdila, že neodesílala datovou zprávu s uznáním dluhu za jednatelku poškozené a že to musela učinit sama jednatelka P. V., která věděla o tom, že obviněná vytvořila uvedené dokumenty, a souhlasila s nimi.

19. Takové skutkové okolnosti však neodpovídají průběhu skutku, jak ho soudy zjistily, neboť podle toho, jak je popsán, obviněná „... na blíže nezjištěném místě zneužila datovou schránku přidělenou k užívání společnosti A. I. C., s. r. o., ... k níž na základě uzavřené smlouvy o poskytnutí poradenství ze dne 21. 12. 2012 získala od P. V. ... přístup, a to tím, že ji užila neoprávněně k elektronické komunikaci se svojí datovou schránkou, do níž zaslala ... dokumenty o uznání dluhu za jí vyfakturované práce, které jí P. V., jakožto jednatelka společnosti A. I. C., odmítla uhradit jako nedůvodné, ... a dále odeslala z datové schránky ... do své datové schránky další dokumenty, a to opětovně uznání dluhu a ukončení smlouvy, přičemž všechny uvedené dokumenty sama vytvořila a do počítačového systému vložila a podepsala jménem P. V.“. Takto učiněné skutkové zjištění vzešlo z dokazování, v němž soudy obou stupňů zjistily všechny okolnosti rozhodné pro naplnění znaků skutkové podstaty přečinu podle § 230 odst. 2 písm. c) tr. zákoníku, kterým uznaly obviněnou vinnou, a zejména v jeho rámci reagovaly na obdobnou obhajobu obviněné, resp. objasňovaly, zda jí uváděné skutečnosti mají podklad v provedených důkazech.

20. V další části odůvodnění Nejvyšší soud shledal, že úvahy soudů nižších stupňů jsou dostatečnou a logickou reakcí na návrh obviněné na doplnění dokazování opatřením posudku znalce z oboru kybernetiky, protože jde o důkaz nadbytečný, neekonomický, vedoucí toliko k průtahům v řízení, v němž by jeho vypracování nevedlo k cíli, k němuž má sloužit znalecký posudek v trestním řízení. Podle § 105 tr. ř. je totiž důvodem pro přibrání znalce nutnost objasnit skutečnosti důležité pro trestní řízení, u nichž je třeba odborných znalostí, jestliže pro složitost věci nepostačuje odborné vyjádření. Otázka datových schránek a toku informací v systému datových schránek a jejich fungování může za jistých okolností působit potíže a může jít o složitou odbornou otázku, pro jejíž zodpovězení se trestní řízení neobejde bez znaleckého posudku z oboru kybernetiky, avšak není tomu tak v posuzované věci. V tomto případě data o tom, z jaké IP adresy došlo k přihlášení do datové schránky, poskytlo Ministerstvo vnitra, které je tím, kdo podle zákona č. 300/2008 Sb. zřizuje a spravuje datové schránky (§ 2 odst. 2 zákona č. 300/2008 Sb.). Žádný z údajů, které má k dispozici Ministerstvo vnitra, znalec nezjistí sám - IP adresu on obdrží rovněž od tohoto ministerstva a identifikaci IP adresy provede za pomoci příslušného poskytovatele připojení (viz např. § 9 odst. 3 nebo § 10 odst. 1 zákona č. 300/2008 Sb.). Znalec by tedy v tomto případě jen přepsal do posudku údaje získané od těchto třetích osob, které v daném případě měly orgány činné v trestním řízení k dispozici. Proto v tomto případě nebylo třeba přibrat znalce, neboť šlo o jednoduché empirické informace nevyžadující odborné posouzení, když návrh učiněný obviněnou měl podle jí uváděných důvodů sloužit toliko k dotvrzení toho, co již soudy objasnily jinými důkazními prostředky, byť se obviněná neztotožnila s jejich závěrem.

21. Pokud jde o námitky obviněné proti použité právní kvalifikaci, týkaly se vadného posouzení spáchaného skutku jako přečinu podle § 230 odst. 2 písm. c) tr. zákoníku vzhledem k okolnostem, za

nichž došlo k odeslání dokumentu z datové stránky poškozené, přičemž její jednatelka P. V. vadně předala svá přístupová data obviněné. Tím obviněná vytkla nedostatečné uvážení podstaty ustanovení § 8 zákona č. 300/2008 Sb. a tvrdila, že byla oprávněna vykonávat prostřednictvím datové schránky poškozené všechny úkony, a tedy i ty, jež jsou jí kladeny za vinu, a že tak nešlo o padělání, proto nelze dovodit ani úmysl obviněné.

22. Obviněná tedy zpochybňuje naplnění všech znaků přečinu neoprávněného přístupu k počítačovému systému a nosiči informací podle § 230 odst. 2 písm. c) tr. zákoníku, jehož se dopustí ten, kdo získá přístup k počítačovému systému nebo nosiči informací a padělá nebo pozmění data uložená v počítačovém systému nebo na nosiči informací tak, aby byla považována za pravá nebo aby podle nich bylo jednáno tak, jako by to byla data pravá, bez ohledu na to, zda jsou tato data přímo čitelná a srozumitelná.

23. Soud prvního stupně shledal všechny tyto znaky naplněné tím, že obviněná padělala data uložená v počítačovém systému tak, aby byla považována za pravá, neboť uznání dluhu vypracovala sama obviněná a zaslala ho z datové schránky poškozené do své datové schránky, aniž je dále použila či nezneužila. V této souvislosti soud vyložil, proč neshledal ve skutku i přečin podvodu podle § 209 odst. 1, 3 tr. zákoníku, a to ani ve stadiu pokusu podle § 21 odst. 1 tr. zákoníku, který byl obžalobou též kladen za vinu obviněné, přičemž nemohl přisvědčit obžalobě, že šlo o přečin podle § 230 odst. 2 písm. c), odst. 3 písm. a) tr. zákoníku.

24. S těmito právními závěry se ztotožnil i odvolací soud, který na podkladě námitek obviněné uplatněných v odvolání rovněž velmi stručně uvedl, že trestná činnost obviněné nespočívala v tom, že neoprávněně získala přístup k datové schránce poškozené, ale podle skutkových zjištění v tom, že použila její datovou schránku k odeslání dokumentů, které neodpovídaly realitě, protože se tím snažila vytvořit mylný dojem, že jednatelka P. V. souhlasí s obsahem dokumentů a že zasláním dokumentů z datové schránky lze nahradit podpis této jednatelky na nich. V uvedeném vytváření mylného dojmu spočívá podle odvolacího soudu padělání a pozměnění dat uložených v počítačovém systému ve smyslu § 230 odst. 2 písm. c) tr. zákoníku.

25. Nejvyšší soud se zřetelem na uplatněné námitky obviněné a způsob, jakým se s nimi soudy vypořádaly, považuje za vhodné zcela obecně rozvést, že ustanovení o přečinu neoprávněného přístupu k počítačovému systému a nosiči informací podle § 230 tr. zákoníku obsahuje dvě základní skutkové podstaty. Ustanovení § 230 odst. 2 tr. zákoníku primárně chrání integritu a dostupnost počítačových dat a systémů a ochrana se zde poskytuje počítačovým datům a počítačovým programům před neoprávněnými zásahy, které mohou mít vliv na existenci, kvalitu a správnost dat, a rovněž před neoprávněným užíváním uložených počítačových dat. Skutková podstata tohoto trestného činu zahrnuje pět různých jednání podle Úmluvy o počítačové kriminalitě vyhlášené pod č. 104/2013 Sb. m. s., konkrétně v § 230 odst. 1 tr. zákoníku je to neoprávněný přístup k počítačovému systému nebo jeho části, v § 230 odst. 2 písm. a), b) a d) tr. zákoníku neoprávněný zásah do dat nebo do počítačového systému, v § 230 odst. 2 písm. c) tr. zákoníku falšování údajů souvisejících s počítači v § 230 odst. 3 písm. a) tr. zákoníku podvod související s počítači, a v § 230 odst. 3 písm. b) tr. zákoníku neoprávněný zásah do počítačového systému (viz přiměřeně ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 2304 a 2305).

26. Jestliže soudy nižších stupňů shledaly naplněnými znaky uvedené v § 230 odst. 2 písm. c) tr. zákoníku, není obviněná R. H. kriminalizována za neoprávněný přístup k počítačovému systému, protože o ten ve skutku, který je jí kladen za vinu, nešlo, když podle výsledků provedeného dokazování obviněná získala od P. V. přístup ke všem datům, který obdržela pro společnost A. I. C. od Ministerstva vnitra. Obviněná, a to i v době činu, který je jí kladen za vinu, získala přístup k datové schránce, což je podstatné pro určení, že šlo o jednání vymezené ve skutkové podstatě podle § 230 odst. 2 písm. c) tr. zákoníku, která slouží k ochraně proti falšování údajů souvisejících s

počítači. Získáním přístupu se zde rozumí takové jednání, které umožní pachateli volnou dispozici s počítačovým systémem nebo nosičem informací a využití jeho informačního obsahu. Získat přístup k počítačovému systému nebo nosiči informací lze neoprávněně, ale i oprávněně. Nezáleží ani na důvodu, který vedl k získání přístupu; může to být náhoda, plnění pracovních úkolů, využití počítače pro zábavu, odcizení nosiče informací atd. (viz přiměřeně ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 2308).

27. Je třeba přisvědčit námitce obviněné, že jednatelka P. V. jí předala přístupové údaje k datové schránce poškozené v rozporu se zákonnými podmínkami. Přístupové údaje jsou klíčem pro přístup do datové schránky a jsou jimi uživatelské jméno a heslo. Podle § 8 odst. 3 zákona č. 300/2008 Sb. byla k přístupu do datové schránky právnické osoby, tj. společnosti A. I. C., oprávněna jen P. V. jako statutární orgán této právnické osoby, neboť pro ni byla zřízena datová schránka ID: XY. Podle § 9 zákona č. 300/2008 Sb. platí, že osoba oprávněná k přístupu do datové schránky se do ní přihlašuje prostřednictvím přístupových údajů, jimiž jsou uživatelské jméno a heslo. Podle tohoto ustanovení byla proto i P. V. jako osoba oprávněná k přístupu do datové schránky povinna zacházet s přístupovými údaji tak, aby nemohlo dojít k jejich zneužití, a bylo v jejím zájmu, aby nakládala s přístupovými údaji takovým způsobem, že nad nimi neztratí kontrolu. Přihlášení zajišťuje Ministerstvo vnitra prostřednictvím jím vydaných přístupových údajů nebo elektronických prostředků, prostřednictvím elektronicky čitelných identifikačních dokladů anebo prostřednictvím elektronických prostředků třetích osob. Jednatelka P. V. však nezachovala tuto obezřetnost vůči obviněné, protože bez jakéhokoliv omezení jí předala údaje potřebné k přihlášení. Učinila tak, jelikož nepochopila ani smysl a význam datové schránky (to plyne např. ze skutečnosti, že neplatila poplatky za fungování datové schránky, nevyžadovala si přístup k datové schránce nebo nevěděla, jak zbavit obviněnou přístupu k datové schránce bez návodu od svědka D. P.). I využívání datové schránky iniciovala obviněná, která jediná, jak vyplynulo z provedeného dokazování, v dané době dokázala obsluhovat datovou schránku. Přitom P. V. jako oprávněná osoba, pokud by nechtěla, aby obviněná měla veškerá přístupová data k datové schránce, nemusela ani žádat o zneplatnění přístupových údajů, ale mohla si jen v systému datových schránek změnit svoje heslo (což je ještě jednodušší postup než zneplatnění podle § 11 zákona č. 300/2008 Sb., při kterém dochází k úplnému zrušení uživatelského jména a hesla a vydání nového s jeho zasláním poštou; viz též vyhlášku č. 194/2009 Sb., o stanovení podrobností užívání a provozování informačního systému datových schránek, ve znění pozdějších předpisů).

28. Správným postupem jednatelky P. V. by bylo, kdyby chtěla jako osoba oprávněná podle § 8 zákona č. 300/2008 Sb. zpřístupnit jiné osobě datovou schránku, aby si zvolila pověřenou osobu, která podle § 10 odst. 3 zákona č. 300/2008 Sb. získá přístupové údaje rovněž od Ministerstva vnitra, a to na základě žádosti jednatelky P. V., tj. osoby, která je získala primárně.

29. I přes zmíněné nedostatky, které jsou patrné z neodpovědného počínání P. V. jako jednatelky poškozené společnosti A. I. C., již byla datová schránka zřízena, tato skutečnost nemá význam pro trestní odpovědnost obviněné za přečin podle § 230 odst. 2 písm. c) tr. zákoníku, protože, jak bylo shora uvedeno, pro naplnění jeho znaku vyjádřeného formulací „získá přístup“ není rozhodné, jakým způsobem k němu došlo, ale je podstatné, že obviněná měla takový přístup. Třebaže jednatelka poškozené společnosti předala obviněné veškerá data v rozporu s pravidly stanovenými zákonem č. 300/2008 Sb. a vyhláškou č. 194/2009 Sb., ve znění pozdějších předpisů, a obviněná s jejím svolením používala datovou schránku též v rozporu s uvedenými pravidly, nemá tato okolnost vliv na správnost závěru, že obviněná svým jednáním, jímž padělala předmětné dokumenty a přeposlala je zjištěným postupem, zneužila ve svůj prospěch datovou schránku jako počítačový systém a nosič informací.

30. Nejvyšší soud zdůrazňuje, že počítačovým systémem se rozumí jakékoli zařízení nebo skupina vzájemně propojených nebo souvisejících zařízení, z nichž jedno nebo více provádí na základě programu automatické zpracování dat. Počítačovým systémem je tedy zařízení sestávající z

technického (hardware) a programového (software) vybavení, které je určeno k automatickému zpracování digitálních dat. Automatickým zpracováním se rozumí zpracování bez přímého lidského zásahu. Zpracování dat znamená, že na data se v počítačovém systému působí prováděním počítačového programu (viz přiměřeně ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 2306). Nosičem informací se rozumí jakýkoli nosič dat v informační technice, tedy materiál, do kterého nebo na který lze zaznamenávat („zapsat“) data a z kterého lze data zpět získat („přečíst“) – např. pevný disk (tzv. „HDD“ nebo „hard disk“), operační paměť (tzv. RAM), disketa, nosiče typu CD-R, CD-RW, DVD-R, DVD+R, DVD-RW, DVD+RW, Blu-Ray, USB key, mobilní telefon atd. Za nosič informací nelze považovat záznam zvuku nebo kinematografický záznam, popřípadě videozáznam, i když jsou zaznamenány např. na magnetické pásce. Jelikož trestní zákoník setrval na pojmu „informace“ (ve smyslu „nosič informací“), přitom jinak používá vhodnější pojem „data“, je třeba objasnit rozdíl mezi pojmy „data“ a „informace“. Vztah dat a informací je možné vymezit tak, že data jsou fakta; informacemi se stávají tehdy, když jsou v kontextu a nesou význam pochopitelný lidem. Lze tedy zjednodušeně uvést, že data jsou „surovina, z níž se tvoří informace“, ale existuje i celá řada dalších vymezení. Informací [jednotkou informace je ve výpočetní technice jeden bit, který umožňuje rozlišit mezi dvěma stavy („0“ a „1“)] je určitý poznatek, týkající se jakýchkoli objektů, např. faktů, událostí, věcí, procesů nebo myšlenek, včetně pojmů, který má v daném kontextu specifický význam; je to určité sdělení, zpráva apod. (k různorodosti vymezení pojmu „informace“ viz SMEJKAL, V. a kol. Právo informačních a telekomunikačních systémů. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2004, s. 3 a 41). Data představují interpretovatelnou a formalizovanou reprezentaci informace vhodnou pro komunikaci, interpretaci nebo zpracování (viz přiměřeně ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 2308 a 2309).

31. Pokud jde o datovou schránku, podle § 2 odst. 3 zákona č. 300/2008 Sb. platí, že je elektronickým úložištěm, které je určeno k dodávání dokumentů fyzických osob, podnikajících fyzických osob a právnických osob. Podle stanoviska pléna Nejvyššího soudu ze dne 5. 1. 2017, sp. zn. [Plsn 1/2015](#), uveřejněného pod č. 1/2017 Sb. rozh. st., je informační systém datových schránek (dále též ve zkratce „ISDS“) veřejnou datovou sítí, k níž patří například celosvětová síť internet a kterou lze využívat k odesílání a přijímání elektronické pošty nebo v níž lze využít webové rozhraní elektronické podatelny v jakémkoliv datovém formátu; přípustné jsou dokumenty v digitální podobě datového formátu PDF, PDF/A, DOC, DOCX, XLS, XLSX, ZFO, TXT a RTF a podání v elektronické podobě může být obsaženo také v těle datové zprávy (viz instrukce Ministerstva spravedlnosti ze dne 17. 4. 2013, č. j. 133/2012-OD-ST). Není proto pochyb o tom, že ISDS je počítačovým systémem, neboť je schopen přenášet všechny datové formáty uvedené v příloze č. 3 vyhlášky č. 194/2009 Sb., ve znění pozdějších předpisů. „Elektronickým dokumentem“ se rozumí jakýkoli obsah uchovávaný v elektronické podobě, zejména jako text nebo zvuková, vizuální nebo audiovizuální nahrávka [čl. 3 bod 35. nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) ze dne 23. 7. 2014 č. 910/2014, o elektronické identifikaci a službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce na vnitřním trhu a o zrušení směrnice č. 1999/93/ES]. Vzhledem k tomu, že elektronické dokumenty mají podobu datové zprávy, popřípadě že dokumenty jsou obsaženy v datové zprávě, lze na „datovou zprávu“ pohlížet buď jen jako na elektronický dokument mající podobu datové zprávy, nebo také (v širším slova smyslu) též jako na elektronický nosič, tj. na obálku či tzv. kontejner, v nichž je obsažen samotný elektronický dokument jako příloha. Mezi „datovou zprávu“ v uvedeném užším a širším slova smyslu je významné rozlišovat (mimo jiné) proto, že v ISDS datovou zprávu použitou jako elektronický nosič označuje svou uznávanou elektronickou pečeti (a dvěma elektronickými časovými razítky) Ministerstvo vnitra (jako správce ISDS) a datovou zprávu použitou jako dokument (v příloze) podepisuje podatel (účastník řízení, strana, jiná osoba), rozhodne-li se dokument podepsat a nevyužít tzv. fikce podpisu podle § 18 odst. 2 zákona č. 300/2008 Sb. Datová zpráva v širším slova smyslu je prostředkem elektronické komunikace v rámci veřejné datové sítě (internetu nebo ISDS) a slouží jako elektronický nosič (tj. „obálka“ či „kontejner“) elektronických dokumentů vložených (jako její

„příloha“) za účelem přepravy od odesílatele k příjemci (viz odůvodnění shora zmíněného stanoviska pléna Nejvyššího soudu).

32. Na základě uvedeného je zřejmé, že činem, jímž byla obviněná R. H. uznána vinnou rozsudkem soudu prvního stupně, naplnila všechny znaky přečinu podle § 230 odst. 2 tr. zákoníku, neboť tím, že jí jednatelka P. V. poškozené společnosti umožnila nakládat s datovou schránkou, přidělenou k užívání společnosti A. I. C., obviněná „získala přístup k počítačovému systému a nosiči informací“ a dále si počínala ve smyslu citované právní kvalifikace.

33. Obviněná však popírala to, že by „padělala“ [což je alternativa přečinu podle § 230 odst. 2 písm. c) tr. zákoníku, kterou podle tzv. právní věty zvolil soud prvního stupně z více znaků této skutkové podstaty] data uložená v počítačovém systému nebo na nosiči informací tak, aby byla považována za pravá.

34. V této části je skutek, v němž je spatřován přečin kladený za vinu obviněné, popsán tak, že příslušnou datovou schránku „... užíla neoprávněně k elektronické komunikaci se svojí datovou schránkou, když z datové schránky patřící společnosti A. I. C. zaslala do své datové schránky dokumenty o uznání dluhu za práce vyfakturované obviněnou, které jí P. V. jakožto jednatelka společnosti A. I. C. odmítla uhradit jako nedůvodné ...“. Konkrétně šlo o to, že se v detailu zprávy zobrazilo, že zpráva byla odeslána z datové schránky společnosti A. I. C., uživatele P. V., ve věci uznání dluhu, datum a čas doručení dne 22. 3. 2014 v 11:13:45 hod. Obsahem byl soubor s textem nazvaným „Uznání dluhu“ se sdělením, že v textu podepsaná P. V. v P. dne 7. 3. 2014 potvrzuje, že společnost A. I. C. má k uvedenému datu závazek z titulu konkrétně uvedených faktur za služby vůči (obviněné) R. H. v celkové výši 92 000 Kč za poskytnuté služby a ve výši 10 800 Kč jako sankce, a to se splatností dne 14. 3. 2014. V dalším dokumentu nazvaném „Ukončení smlouvy“ měla P. V. rovněž dne 7. 3. 2014 svým souhlasem potvrdit ukončení smlouvy za podmínek navržených poradcem, včetně dále uvedeného obsahu. Tento celek, který tvoří datovou zprávu, nebyl vůbec pravdivý, neboť obsah odeslaných dokumentů byl zcela mimo realitu, neučinila je a ani nepodepsala jednatelka P. V., proto je třeba takové jednání považovat za naplnění znaku „padělání dat uložených v počítačovém systému“. Je nutno zdůraznit, že pokud jde o osobu, která vytvořila uvedená data, podle zobrazených „vlastností zprávy posílané pod ID ...“ šlo u uznání dluhu o soubor formátu PDF, jehož autorem byla „Radka“, a pod stejným číslem byl odeslán i soubor s ukončením smlouvy. Pod ID ... byl dne 28. 3. 2014 v 16:45:19 hod. odeslán další soubor s uznáním dluhu, u něhož se ve vlastnostech tohoto dokumentu zobrazilo, že jej vytvořila „Radka“, což odpovídá detailu zprávy. Stejnou okolnost potvrdil svědek D. P. Ostatně soudy zde zvažovaly i výpověď obviněné, v níž uvedla, že uznání dluhu vytvořila sama. V této souvislosti lze poukázat též na to, že IP adresa, z níž byl ve dnech 6. 3. 2014 a 28. 3. 2014 uhrazen poplatek za fungování datové schránky z bankovního účtu patřícího obviněné, náleží do sítě S. Net, přičemž jedna z přípojek je aktivní od 13. 5. 2006 a je evidována na obviněnou. Ta se proto mohla v březnu 2014 uvedenou IP adresou prezentovat na internetu. Z popsáných okolností je zřejmé, že to byla právě obviněná, kdo se v rozhodné době podílel na aktivaci dotčené datové schránky.

35. K výhradám obviněné lze zmínit, že paděláním se rozumí úplné vyhotovení nepravých dat, která mají vyvolat dojem, že jsou pravá, tj. dosáhnout, aby byla považována za pravá data nebo aby se podle nich jednalo, jako by byla pravá. Paděláním dat, která se týkají původce, bude např. to, když pachatel zastírá svou identitu identitou jiného subjektu. Nejvyšší soud jen pro úplnost a pro srovnání z hlediska všech souvislostí považuje za nutné poukázat na obecná pravidla, která mají sice vztah k civilnímu soudnímu řízení, což se přímo netýká přezkoumávané věci, ale poskytuje to ucelený pohled na danou problematiku. V případě odesílání zpráv prostřednictvím datových schránek se pro autorizaci zprávy nevyžaduje (např. pro komunikaci se soudy), aby byla elektronicky podepsána, neboť platí, že byl-li z datové schránky toho, kdo činí úkon, nebo jeho právního zástupce odeslán do datové schránky soudu elektronický dokument, který obsahuje podání ve věci samé, považuje se za

řádně podepsaný úkon ve smyslu § 18 odst. 2 zákona č. 300/2008 Sb., i když takové podání neobsahuje uznávaný elektronický podpis. Proto již není třeba vyžadovat doplnění takto učiněného podání předložením jeho originálu v listinné formě podle § 42 odst. 2 o. s. ř. (viz § 42 odst. 3 o. s. ř.). Nepovažuje-li se z určitých důvodů elektronický dokument v podobě datové zprávy za podepsaný úkon ve smyslu § 18 odst. 2 zákona č. 300/2008 Sb. (např. byl-li odeslán z cizí datové schránky), musí být - z hlediska požadavků ustanovení § 42 odst. 3 o. s. ř. a § 59 odst. 1 tr. ř. - opatřen uznávaným elektronickým podpisem [§ 6 odst. 1, 2 zákona č. 297/2016 Sb., o službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce, ve znění zákona č. 183/2017 Sb., dříve § 11 odst. 1, 3 zákona č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu a o změně některých dalších zákonů (zákon o elektronickém podpisu), ve znění účinném do 18. 9. 2016] jednajících fyzické osoby elektronický dokument v podobě datové zprávy obsahující podání (viz stanovisko pléna Nejvyššího soudu uveřejněné pod č. [1/2017-II.](#), IV. Sb. rozh. st.). V daných souvislostech je zřejmé, že i při uvedení smyšlené osoby, resp. takové, která není autorem zasílané datové zprávy, jde o padělání, neboť za autora zasílaného dokumentu, koresponduje-li jeho jméno s osobou, pro niž byla datová schránka zřízena, lze obecně považovat toho, komu patří datová schránka.

36. V případě padělání obsahu jde o vyhotovení textu zasílaného v datové zprávě, který se nezakládá na pravdivých okolnostech. Vyhotovení takové nepravdivé informace, která se stane obsahem datové zprávy a je zaslána jako příjemci jiné osobě do jí zpřístupněné datové schránky, má povahu falešného elektronického dokumentu a jde o padělání údajů souvisejících s počítačovým systémem, neboť představuje obdobu padělání listin (nejen veřejných). Vychází se zde z myšlenky, že stále více informací má nyní elektronickou podobu, a proto je zapotřebí chránit je před paděláním. Zatímco padělaná listina je mnohdy rozeznatelná od originální, při změně dat není padělání zjevné. Proto i v případě, že osoba, která má přístup k datové schránce, jež slouží k přenosu informací, vloží do datové schránky obsahově zcela smyšlenou informaci, kterou navíc podepíše jménem jiné osoby, a tuto zprávu (dokument) odešle do datové schránky příslušné osoby, dopouští se padělání obsahu uloženého v počítačovém systému.

37. U datové zprávy je třeba považovat za posuzovaný elektronický dokument, tzn. data uložená v počítačovém systému, nejen vlastní odesílaný text obsažený v datové zprávě, ale veškeré informace, které se v rámci datové zprávy přepravují a doručují do datové schránky, tedy i informaci, která je zřejmá z tzv. detailu zprávy (tzv. kontejneru, obálky).

38. Na základě těchto úvah a závěrů Nejvyšší soud shledal, že obviněná R. H. naplnila po objektivní stránce formální znaky skutkové podstaty přečinu neoprávněného přístupu k počítačovému systému a nosiči informací podle § 230 odst. 2 písm. c) tr. zákoníku, neboť získala přístup k počítačovému systému a nosiči informací (datové schránce) a padělala data uložená v počítačovém systému, protože vytvořila dokument jménem osoby oprávněné k přístupu do datové schránky ve smyslu § 8 odst. 3 zákona č. 300/2008 Sb., ačkoli tato osoba nevyhotovila takový dokument, jehož obsah byl smyšlený, a obviněná tak učinila se záměrem, aby tato vytvořená data byla považována za pravá.

39. Jestliže obviněná brojila proti tomu, že nešlo o neoprávněné zaslání uvedených dat, je třeba jen upřesnit, že již shora bylo uvedeno, že „neoprávněnost“ není znakem posuzované skutkové podstaty, jak plyne z dikce ustanovení § 230 odst. 2 písm. c) tr. zákoníku. Pro závěr o tom, že obviněná naplnila po formální stránce znaky spáchaného přečinu, není proto rozhodné, zda tak činila oprávněně, či nikoliv. Jak bylo rovněž výše zdůrazněno, obviněné byl umožněn přístup k předmětné datové schránce. Rozhodně však z provedeného dokazování nevyplývá, že byl tento přístup zcela bezbřehý, a pro úplnost (ve skutkovém zjištění je uvedeno, že obviněná „ji užila neoprávněně k elektronické komunikaci ...“) lze k opodstatněnosti způsobu nakládání s datovou schránkou společnosti A. I. C. dodat, že je nutné vykládat ji v souvislosti s tím, co vplynulo z důkazů. Obviněná byla poradcem této společnosti na základě smlouvy o poskytování poradenství. Předmětem této smlouvy byl závazek poradce (obviněné) podle článku 1. poskytovat „klientovi své služby, a to

formou konzultací typu účetního a ekonomického poradenství vykonávaného na základě živnostenského oprávnění, případně daňového poradenství vykonávaného na základě osvědčení o zápisu do seznamu daňových poradců“. V článku 3. bylo vymezeno, že „Do rámce této smlouvy nespadá kontrola mzdové agendy klienta ...“. Pokud tedy byla činnost obviněné v rámci spolupráce se společností A. I. C. vymezena tímto způsobem, lze dovodit, že i když jí byl umožněn přístup k datové schránce zmíněné společnosti, nemohla logicky práce s datovou schránkou přesahovat uvedený předmět. Rovněž na základě plné moci uzavřené mezi stejnými subjekty byla obviněná jako zmocněnec oprávněna jménem společnosti A. I. C. jednat ve věci změny sídla společnosti a vyřízení záležitostí spojených s touto změnou ve vztahu k úřadům, zejména obchodnímu rejstříku, živnostenskému úřadu a finančnímu úřadu. Pro doručování korespondence týkající se takto stanoveného zmocnění byla určena adresa bydliště obviněné. Z uvedených skutečností plyne, že na podkladě žádné z udělených plných mocí nebyla obviněná oprávněna neomezeně nakládat s datovou schránkou, když např. úkony spojené se mzdovými otázkami obviněné byly přímo vyloučeny smlouvou o spolupráci. Je možné proto dovodit, že kromě neurčité výpovědi svědkyně P. V., podle níž obviněná měla datovou schránku spravovat ve smyslu daňové poradkyně pro podání daňového přiznání, nebyla oprávněna domáhat se prostřednictvím datové schránky úhrady svých mzdových nároků. Rozhodně však takto nebyla oprávněna konat formou falešných údajů a padělaných zpráv.

40. V další části odůvodnění se Nejvyšší soud vypořádal s námitkami obviněné R. H., kterými jednak zpochybnila naplnění subjektivní stránky skutkové podstaty spáchaného přečinu a jednak vytkla nesprávné použití zásady subsidiarity trestní represe. Ani tyto námitky neshledal důvodnými.

41. Nejvyšší soud po přezkoumání napadeného rozhodnutí i řízení mu předcházejícího nezjistil v nich žádné vady a považuje právní závěry soudů obou stupňů z výše uvedených důvodů za správné, přičemž je sám doplnil vlastními argumenty, které obsahově korespondují s úvahami soudů. Proto jako nedůvodné zamítl dovolání obviněné podle § 265j tr. ř.